

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БУДІВНИЦТВА І АРХІТЕКТУРИ
AUTONOMOUS UNIVERSITY OF ZACATECAS (MEXICO)
INSTYTUT PEDAGOGIKI, KUJAWSKA SZKOŁA WYŻSZA WE WŁOCŁAWKU
(POLSKA)
EUROPEAN INSTITUTE OF FURTHER EDUCATION (EIDV) (SLOVAKIA)
LICEUM OGÓLNOKSZTAŁCĄCE IM. JANA KASPROWICZA W INOWROCŁAWIU
(POLSKA)
НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ М.П. ДРАГОМАНОВА
ДЕРЖАВНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ДЕРЖАВНИЙ ПОДАТКОВИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ
В КОНТЕКСТІ
ЄВРОПЕЙСЬКОГО ВИБОРУ УКРАЇНИ**

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

V Міжнародної конференції

17 листопада 2022 року

**До 20-річчя з дня створення
кафедри професійної освіти
КНУБА**

***м. Київ
КНУБА***

УДК 37.09
ББК 74(4Укр)

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Київського національного університету будівництва і архітектури
(протокол № 4 від 23 грудня 2022 р.)*

Актуальні проблеми освітнього процесу в контексті європейського вибору України: матеріали V Міжнародної конференції (17 листопада 2022 року) до 20-річчя з дня створення кафедри професійної освіти КНУБА. – Київ: Київський національний університет будівництва і архітектури, 2023. – 408 с.

ISBN 978-617-8007-89-8

У матеріалах V Міжнародної конференції «Актуальні проблеми освітнього процесу в контексті європейського вибору України» висвітлюються актуальні питання професійної (професійно-технічної) освіти: вітчизняний та зарубіжний досвід; психолого-педагогічне забезпечення освітнього процесу: сучасні виклики; сучасні проблеми викладання інженерно-технічних та гуманітарних дисциплін.

Матеріали конференції розраховані на науково-педагогічних, наукових працівників у галузі педагогіки, психології, соціології, викладачів, аспірантів, студентів, а також на соціальних педагогів, соціологів, практичних психологів і соціальних працівників.

УДК 37.09
ББК 74(4Укр)

За зміст поданих матеріалів несуть відповідальність їх автори.

ISBN 978-617-8007-89-8

© КНУБА, 2023

*Мороз Ірина Михайлівна,
старший викладач кафедри професійної освіти
Київського національного університету
будівництва і архітектури*

ПСИХОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ БЕЗКОНФЛІКТНОГО СПІЛКУВАННЯ ПІД ЧАС НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ

Педагогічні конфлікти - «побічно або безпосередньо пов'язані з навчанням, вихованням дітей, з впливом на психологічний клімат навчального закладу» [5, с. 61] - є предметом дослідження специфічної галузі педагогічної науки, що знаходиться на самому початку свого становлення, - педагогічної конфліктології. Вона покликана озброїти педагога теоретичними знаннями і практичними вміннями в області конструктивного регулювання конфліктів у педагогічній повсякденності. Традиційно педагогічна наука розглядала конфліктні ситуації виключно як небажане явище. Аналізуючи причини, проводячи типологію конфліктів, не оформлені ще в окремий напрям, педагогічна конфліктологія розвивалася в руслі стратегії накопичення фактичного матеріалу, що становить основу дій педагога. Велика частина досліджень будувалася навколо проблеми професійної компетентності педагога, оскільки вважається, що саме він несе відповідальність за виникнення конфліктних ситуацій в навчальному процесі.

Взаємодія в освітньому процесі здійснюється у формі педагогічного спілкування, розглядається як рівноактивна взаємодія - діалог (полілог). Діалектика педагогічного спілкування - міжсуб'єктної взаємодії - це розвиток процесів уподібнення та відокремлення суб'єктів спілкування. Міжсуб'єктна взаємодія - діалог спонукає учасників до особистісного розвитку,

самовизначення, персоналізації, соціального ототожнення, інтеграції. За слушним зауваженням М. Бахтіна, "тільки в спілкуванні, у взаємодії людини з людиною розкривається "людина в людині" як для інших, так і для себе... Бути - значить спілкуватися діалогічно. Коли діалог закінчується, усе закінчується".

Під час конфлікту психологічний стан людини зазнає змін, коли її думки і почуття починають значно відрізнятися від думок і почуттів у ситуаціях повсякденного життя. Ці зміни, як правило, не усвідомлюються особистістю і мають закономірний характер: підвищення рівня емоційної збудженості та напруги; зниження здатності до раціонального опрацювання інформації; підвищення рівня навіювання і, відповідно, зменшення ступеня критичного ставлення до себе, до конфліктуючих; пригнічення раціональних способів регуляції поведінки та почуття відповідальності за свої вчинки; відчуття власної сили, могутності та анонімності своїх дій, самого себе.

Конфліктостійкість особистості педагога, студента чи учня - це здатність оптимально організувати свою поведінку у складних ситуаціях соціальної взаємодії, безконфліктно вирішувати проблеми, що виникли у взаєминах [4,5,6].

Неминучість виникнення міжособистісних суперечностей зовсім не означає, що в будь-якому випадку вони фатально ведуть до конфлікту. Оберегаючи незміцнілу дитячу психіку, досвідчені вчителі уникають піддавати її емоційним потрясінням, вибираючи безконфліктні шляхи подолання протиріч.

Далеко не кожен міжособистісний конфлікт учасників навчально-виховного процесу є руйнівним з психологічної точки зору. Як і протиріччя, конфлікт об'єднує позитивні та негативні сторони.

Своєчасно вирішений конфлікт дозволяє боротися з застоєм, самозаспокоєнням взаємодіючих сторін, спонукаючи до самоаналізу, самокритики і, в кінцевому підсумку, згуртовуючи їх на основі кращого взаєморозуміння.

Культура вирішення конфліктів підвищує інтелектуальну, емоційну і волюву активність взаємодіючих сторін, піднімаючи міжособистісні відносини на більш високий рівень. Протистояння яке розігрується в обстановці публічності, чинить серйозний вплив і на тих, хто вступає в протиборство і на тих, хто присутній при цьому. Переживання й осмислення гострих комунікативних ситуацій виступає передумовою вдосконалення психолого-педагогічної культури педагога. Простежується тісний зв'язок між його вмінням оперативно і педагогічно грамотно реагувати на конфліктну ситуацію і ефективністю навчально-виховної взаємодії.

Не кожна конфліктна ситуація трансформується у конфлікт. Якщо змінити обставини до появи інциденту, можна подолати конфлікт з меншими психологічними втратами. Способи зміни проблемної ситуації і виступають способами її дозволу. Конфлікт зникає з ліквідацією умов, які його породили.

Уміння керувати педагогічними конфліктами, тобто прогнозувати і конструктивно їх вирішувати, важливо не тільки для здобувачів освіти, а й для самого педагога. Переживання стресу пов'язане з виникненням некерованих ситуацій спілкування, що виходять з-під його контролю.

Виключає конфлікти лише позитивне ставлення. Саме тоді міжособистісні протиріччя легко подолати, так як всі учасники навчально-виховного процесу об'єднуються спільним прагненням до досягнення мети. Розбіжності лише збагачує спільний пошук і вибір рішення виникаючих проблем.

Гармонізація учнівських, студентських взаємин вимагає постійної турботи педагога. Заразливі його власні манери спілкування, доцільна тактика піднесення особистості знедоленої дитини, в разі необхідності - майстерне створення в класі ситуацій, які його реабілітують, рівно-партнерський взаємно-довірчий діалог при обговоренні актуальних морально-психологічних проблем, тактовне коректування небажаних вчинків.

Для кожного фахівця навчального закладу характерний певний рівень розвитку культури спілкування, який виявляється протягом його діяльності,

де ділові взаємини між людьми складаються на основі певних традицій, настанов і регламентують професійну діяльність як конкретного суб'єкта, так і групи людей. Тут спілкування є головною складовою професійної діяльності. Виходячи з цього, слід забезпечувати високий рівень психологічної культури спілкування в професійній діяльності фахівців навчального закладу.

Отже, будь-який конфлікт виникає не миттєво, причини його накопичуються і зріють іноді протягом досить довгого часу. Розвиток особи неможливий без подолання внутрішніх суперечностей, розв'язання психологічних конфліктів. Стратегія вирішення конфлікту залежить від суб'єктивного визначення ситуації. Конфлікт може сприйматись як підстава для вирішення протиріччя і в цьому випадку ведеться пошук конструктивної поведінки, направленої на вирішення конфлікту. Якщо ж конфлікт сприймається і оцінюється як загроза тоді людина веде пошук зняття емоційної напруженості, що виникає при конфлікті по типу психологічного захисту.

Вирішити конфлікт легше не суперечкою, не викриттям винуватців, а доброзичливим, співчутливим, тактовним ставленням до обох ворогуючих сторін. Адже, знайоме раніше, вперше почуте або побачене, зазвичай, справляють більше враження. Відмовитися від нього, від того у що раніше повірив, з чим згоден дуже непросто. І, намагаючись довести свою правоту, людина починає придумувати виправдання, чіплятися за самі нелогічні з них, як потопаючий за соломинку, придумувати для самого себе доводи, що дозволяють вірити в те, до чого він вже звик. І, тому, найкраще, спростовуючи невірну точку зору, неправильну позицію, не бути категоричним. Прибрати вольові нотки в голосі. Не вживати слова "безсумнівно", "звичайно", вираження "Ви не праві ", "Цього не може бути", замінюючи їх м'якими "Мені здається", "Ви мене майже переконали, але давайте перевіримо факти".

Таким чином, безконфліктне спілкування учасників навчально-виховного процесу в закладах освіти виступає як найважливіший показник їх інтелігентності й вихованості, передбачаючи, при цьому, такий рівень сформованості комунікативних рис характеру, вмінь педагога, учня, які дозволяють їм ефективно і компетентно вирішувати завдання взаємодії, досягати успіхів у професійній діяльності.

Викладач, який орієнтується у величезній сфері несвідомого, який здатний розібратися в конфлікті і вирішити його, який відлучує вихованців від сварок і чвар і полегшує їм, таким чином, повсякденне життя, як правило користується високим авторитетом. Про такого вчителя з вдячністю пам'ятають довгі роки, а в колективі, яким він керує, завжди добрі стосунки.

І, нарешті, не слід боятися конфліктів у відносинах з окремими учнями, з групами школярів або студентів. На тлі загального благополуччя конфліктні ситуації можуть виявитися навіть корисними. Вони попереджають зайву заспокоєність, піднімають емоційний тонус.

Важливо знати, що в гарному колективі конфлікт - епізод, а не система.

Список використаних джерел

1. Боришевський М.Й., Кушнірюк В.М. Гуманізація оцінних ставлень як умова попередження конфліктів у педагогічному процесі // Конфлікти у педагогічних системах. - Вінниця: Вид-во ВДТУ, 1999праць. - Рівно: "Тетіс", 2000. - С.94-98.
2. Ващенко И.В., Гиренко С.П., Хамальян Р.А., Антонова А.Г. Общая конфликтология: Учеб. пособие. - Харьков: ООО "Модель Вселенной", 2000.-512 с.
3. Донченко Е.А., Титаренко Т.М. Особистість: конфлікт, гармонія. - К.: Либідь, 2009. - 175 с.
4. Ішмуратов А.Т. Конфлікт і згода. - К.: Наукова думка, 1996. - 189с.
5. Ложкін Г.В. Психологічні конфлікти в педагогічних інноваціях // Конфлікти у педагог. системах. - Вінниця: Вид-во ВДТУ, 2007. - С. 194-196.

6. Ложкін Г.В., Повякель Н.І. Практична психологія конфлікту: Навч. посібник. - К.: Вид-во МАУП, 2008. - 92 с.

7. Пірен М.І. Конфлікт і управлінські ролі. Соціопсихологічний аналіз. - К.: Вид-во МАУП, 2000. - 284 с.

Мороз Ірина Михайлівна,

старший викладач кафедри професійної освіти

Київського національного університету

будівництва і архітектури;

Манукян Вікторія Сергіївна,

здобувач вищої освіти (другого) магістерського рівня групи ПМ-22-Г1

Навчально-наукового інституту менеджменту та психології ДЗВО

«Університету менеджменту освіти»

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПСИХОЛОГІЧНОГО СУПРОВОДУ УЧАСНИКІВ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ З ПОСТТРАВМАТИЧНИМ СТРЕСОВИМ РОЗЛАДОМ В УМОВАХ ВІЙНИ

З початком повномасштабного військового вторгнення росії на територію нашої держави кожен з нас зіткнувся з пеклом війни, багато людей зазнали важких фізичних та психологічних випробувань – відчуття, з якими дуже важко впоратися самотійно.

На жаль, не всі мають змогу покинути прифронтові зони. Так сталося, що багато хто пережив або продовжує переживати сильні обстріли, через це мають складний психологічний стан та розхитану нервову систему. Дехто був змушений стати внутрішньо переміщеними особами, покинувши свій дім та звичне життя.

Однак багатьом учням і студентам довелося покинути країну, інші – розкидані по всій Україні. Вони сумують один за одним, їм досить важко адаптуватися до нових умов навчання без стін своїх закладів

Максимчук Вячеслав Володимирович

МОДЕЛЬ ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА:

**ДОСВІД ГОЛОВИНСЬКОГО ВИЩОГО ПРОФЕСІЙНОГО УЧИЛИЩА
НЕРУДНИХ ТЕХНОЛОГІЙ 193**

Марченко Руслана Анатоліївна

**ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК СІМ'Ї ТА КОЛЕДЖУ В ІНТЕРЕСАХ
ОСОБИСТОСТІ СТУДЕНТА 198**

Мороз Ірина Михайлівна

**ПСИХОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ БЕЗКОНФЛІКТНОГО СПІЛКУВАННЯ
ПІД ЧАС НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ В ЗАКЛАДАХ
ОСВІТИ 205**

Мороз Ірина Михайлівна, Манукян Вікторія Сергіївна

**ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПСИХОЛОГІЧНОГО СУПРОВОДУ УЧАСНИКІВ
ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ З ПОСТТРАВМАТИЧНИМ СТРЕСОВИМ
РОЗЛАДОМ В УМОВАХ ВІЙНИ 210**

Меленець Ірина Олексіївна

**ПАРТНЕРСТВО ПЕДАГОГІВ, СТУДЕНТСЬКОГО
САМОВРЯДУВАННЯ ТА БАТЬКОВСЬКОЇ ГРОМАДЬКОСТІ –
ЗАПОРУКА ЕФЕКТИВНОСТІ ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ 215**

Нестерчук Василь Васильович

ІННОВАЦІЙНІ ТЕНДЕНЦІЇ В СУЧАСНІЙ ПЕДАГОГІЦІ 220

Ніжегородцев Владислав Олександрович, Тихонова Єлизавета Віталіївна

**СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ІНТЕРНЕТ-ТЕХНОЛОГІЙ В ОРГАНІЗАЦІЇ
ЦИФРОВОЇ ТОРГІВЛІ 224**

Озерова Ольга Анатоліївна, Клименко Тарас Андрійович

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ У ВНЗ
ТЕХНІЧНОГО ПРОФІЛЮ 227**

Омельяненко Марина Максимівна

**ПСИХОЛОГІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФОРМУВАННЯ БІЗНЕС-
МОДЕЛЕЙ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ БУДІВЕЛЬНОГО
ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ ВІЙНИ 233**

Онишко Роман

**ПРОВЕДЕННЯ БУДІВЕЛЬНО-МОНТАЖНИХ РОБІТ У СФЕРІ
ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙ В ОСОБЛИВИХ УМОВАХ 236**

Наукове видання

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ
В КОНТЕКСТІ
ЄВРОПЕЙСЬКОГО ВИБОРУ УКРАЇНИ

Збірник матеріалів

V Міжнародної конференції

До 20-річчя з дня створення
кафедри професійної освіти
КНУБА

(Київ, 17 листопада 2022 року)

Формат 60×84 1/16. Тираж 100 пр. Ум. друк. арк. 27,5. Зам. № 1188.

Видавець і виготовлювач ТОВ «ЦП «КОМПРИНТ»

03150, Київ, вул. Предславинська, 28

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру
суб'єкта видавничої справи ДК № 4131 від 04.08.2011 р.